

דף ט.

עין משפט א.

אור"ח סימן תרלו סעיף א

א. סוכה ישנה דהיינו שעשאה לפני שלשים יום שקודם החג כשרה ^ק, ובלבד שיחדש בה דבר בגופה לשם החג ^ר ואפי' בטפח על טפח ^ש במקום אחד די בכך. ואם החידוש על פני כולה ^ח די בכל שהוא.

ב. אם עשאה לשם חג ולא רק לשם צל אפי' מתחילת השנה ^א כשרה בלא שום חידוש בה ^ב.

ק. משנה סוכה דף ט' וכב"ה. והיינו הסכך ישן אבל דפנות לכו"ע לא מעכבים. מ"ב אות א'. וא"צ בהם שום חידוש שם במ"ב בשער הציון.

אבל בעשאה בתוך ל' יום שקודם החג כיון דשואלים ודורשים בהלכות החג העושה לשם החג עושה אותה. רש"י בסוכה דף ט' ע"א.

ר. ואפי' עשאה מתחילת השנה ועשאה רק לשם צל בעלמא ובלבד שיחדש בה דבר מה. וה"ה סוכה העומדת משנה לשנה כשרה כיון שנעשית פעם אחת לצל, ומ"מ כיון שעבר עליה החג הרי בטלה עשייתה וצריך שיחדש בה דבר לשם סוכה. מ"ב אות ז' מח"א. ובעינן שיחדש בה דבר בסכך ולא בדפנות.

ומדברי הירושלמי שהביאו הב"י משמע דחידוש בה דבר הוא לעיכובא, אבל הר"ן כתב דלאו לעיכובא אלא למצוה מן המוכח, וכך נראה דעת הט"ז בס"ק ג' דזה רק למצוה מן המוכח כהר"ן, וכן כתב המ"א.

ואם שגג או נאנס ולא חידש בה דבר ואין לו אפשרות באחרת יכול לאכול בה בלא ברכה. כה"ח אות ו'.

ו. וא"כ פשוט דגם בסוכת גנב"ך ורבק"ש דכשרה היינו בחידש בה דבר, דלא עדיף מסוכה ישנה של ישראל. ט"ז ס"ק ג', ומ"ב שם, וסוכת גנב"ך ורבק"ש אפי' בתוך ל' הוי כקודם ל', וצריך לחדש בה דבר ודלא כרדב"ז. כה"ח אות צ'.

ז. וסוכה שעשויה לצניעות ולא לצל לא מהני בה חידוש דבר דהסכך עצמו פסול דהוי כמסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ. ט"ז ס"ק ג'. וא"כ צריך לנענע כל הסכך כמ"ש בסי' תרל"ה סעיף ג'.

ש. משמע דבעינן מרובע הטפח על טפח. מ"א ס"ק ב'. והיינו שיניח בה סכך מעט טפח על טפח. מ"ב אות ה'. ואם יש באורך יותר על טפח וברוחב חצי טפח לא מהני. מ"ב בשער הציון אות ח'.

ת. פ"י שהולך על פני כל האורך או רוחב הסוכה אפי' אין ברוחבו אלא כל שהוא די בכך. מ"ב אות ו'.

א. היינו אחרי סוכות שעבר, אבל לפני סוכות שעבר צריך בה חידוש אפי' עשאה לשם סוכה וחג. כה"ח באות ד'-י"ב.

ב. ולדעת הב"ח יש לעשות בה חידוש, וכך הסכים איתנו הברכי יוסף ודלא כא"ר. כה"ח אות י"ג.

עין משפט ב.

או"ח סימן תרלח סעיף א

א. עצי סוכה אסורים לכל תשמיש^ג כל שמונת ימי החג, בין עצי דפנות בין עצי סכך.

הגה: אפי' קיסם^ה לחצוץ בו שיניו אסור.

הגה: אפי' נפלה הסוכה אסורים בשימוש^ו ולא מועיל בזה תנאי^ז.

א. ב. אם אחר שעשה השיעור הצריך מן הדפנות ונשלם הכשר הסוכה, הוסיף אח"כ דופן לא נאסר אותו דופן, אבל בעשה ארבעתן סתם כולם אסורות^ח ומוקצות למצוה.

הגה: וכל זה בישב בסוכה פעם אחת אבל אם הזמינה ועשה אותה לסוכה

ג. מברייטא בסוכה דף ט' ע"א, ובגמ' ביצה דף ל', מנין לעצי סוכה שאסורים כל שבעה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה'. ותניא ר"י ב"ב אומר כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה, שנאמר חג הסוכות ז' ימים לה', מה חג לה' אף סוכה לה'. וכתבו התוס' שם דהאיסור הוא מן התורה כל זמן שהסוכה קיימת, אבל משנפלה ובטלה מצותה אין איסורה אלא מדרבנן.

ו' ולר"ת העצים כדי הכשר סוכה איסורם מן התורה אבל היותר מכדי הכשרה מדרבנן. ובדפנות לדעת הרא"ש והטור אין בהם איסור כלל, אבל להרמב"ם גם עצי דפנות אסורים וכך פסק השו"ע, והב"ח כתב שלדעת הרמב"ם איסור דפנות מן התורה, אך הט"ז בס"ק א' כתב דאיסור דפנות להרמב"ם רק מדרבנן.

ד. היינו שבעת ימי חג הסוכה ויום שמיני עצרת משום שבבין השמשות של יום השביעי היו אסורים והוקצו, וא"כ נאסרו גם ביום שמיני עצרת גם לבני א"י, ולבני חו"ל גם ביום ט' אסורים מספיקא, ואם חל יום עשירי בשבת אסורים גם בשבת זו. כה"ח אות ה'.

ה. דכשמפריד הקיסם מהסוכה מפקיע מעליו קדושת הסוכה.

ו' אבל להשען על הסוכה בעודה קיימת כיון שלא מתבטלת מקדושתה מותר. מ"ב אות ד'.

גם אם אדם יש לו סוכה אחרת שעובר אליה באמצע החג, אין לו לסתור הראשונה בחג משום ביזוי מצוה. כה"ח אות ט'.

ז. ואחרי נפילתה איסורם רק מדרבנן, דלאחר שנפלה פקעה ממנה קדושתה, ודלא כהחולקים, והטעם שגם אחרי שנפלה כיון שאיתקצאי בבין השמשות הוקצו לכל שבעת ימי החג, ובגמ' ביצה ל' ע"ב אמרו כל השבעה כחדא יומא אריכתא דמי.

ז. כיון שא"א ליטלם בביה"ש משום שזה סותר והוקצו לכל השבעה, כ"כ רש"י בביצה דף ל', אבל הר"ן כתב דלא מהני בהם תנאי כיון דאיסורם מן התורה.

אבל ליום השמיני ודאי דמהני תנאי כל שנפלו. ב"י בשם הר"ן. מ"ב אות ו'.

ח. אבל אם פירש שזה להכשר סוכה, וזה לדופן רביעי למצוה מן המוכרח, לא נאסר. מ"ב בביאור הלכה.

ולא ישב בה לא נאסרה ^ט דהזמנה לאו מילתא ^ז.

עין משפט ג. או"ח סימן יא סעיף ה

ה. ח. אין עושין הציציות מהצמר הנאחז בקוצים משום ביזוי מצוה ^כ.

דף ט:

עין משפט א.ב.ג. או"ח סימן תרכו סעיף א

א. העושה סוכתו תחת האילן ^ל, י"א אם האילן צלתו מרובה מחמתו הסוכה פסולה בכל ענין ^מ אף אם הסוכה עצמה צלתה מרובה מחמתה. אבל אם האילן חמתו מרובה מצלתו ^נ אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא האילן כשרה, אפי' לא השפיל הענפים למטה וערכם עם הסכך, אבל אם אין הסוכה צלתה מרובה מחמתה אלא ע"י האילן צריך

ט. היינו לשימוש בעציה אבל משום מוקצה דסתירת אהל אסור כמו בכל יו"ט ושבת. מ"ב בביאור הלכה שם.

י. והגם דבסי' מ"ב סעיף ג' פסק דהזמנה לגוף הקדושה מילתא היא, י"ל דתשמישי מצוה קיל טפי. מ"א ס"ק ג'.

כ. משמע דבדיעבד כשר, אבל הט"ז בס"ק ד' כתב דפסול גם בדיעבד.

ל. הרמ"א הקדים והגיה בסעיף זה שאין לעשות סוכה תחת בית או אילן, שבענין שיעשנה תחת אויר השמים. מגמ' סוכה ט' ע"ב, בית פסול דסוכה אמר רחמנא, ותחת אילן משום דמחובר הוא לכן פסול.

וסוכה צריכה להיות לצל בלבד, וכל שאינה עשויה לצל בלבד אין זו סוכה אלא בית. ר"ז אות א'.

ו. במקומות קרים מאוד שהשלג יורד על הסוכה ונעשה כעין תקרה על הסוכה כשרה שהרי השלג אינו חוצץ מפני הטומאה, ולא נחשב כתקרה ע"ג סוכה. כה"ח אות ד' מהאחרונים.

מ. אפי' השפילן לענפים ועירבן, ואף אם הסוכה ג"כ לבדה צלתה מרובה מחמתה אפי' הסכך כשר רוב כנגדן מ"מ פסולה. ואפי' אין האילן למעלה מן הסכך עשרה טפחים מ"מ פסול משום שני סככים, בית מאיר. כה"ח אות ז'.

נ. שאז אינו נקרא סכך בפני עצמו. לבוש.

שישפיל ^ה ענפי האילן ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו נכרים ^ע ויהיה סכך כשר רבה עליהם ומבטלן.

א. ב. וי"א ^פ אפי' אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא האילן, והאילן חמתו מרובה מצלתו ^ז, אם ענפי האילן מכוונים ^ק כנגד סכך הכשר פסולה בין שהאילן קודם בין שהסוכה קדמה.

הגה: ואם השפיל הענפים למטה ועירבן עם הסכך ^ר עד שאינם ניכרים ^ש בטלין והסוכה כשרה.

הגה: ה"ה אם הניח סכך כשר על הסכך הפסול ^ת הוי עירוב וכשר.

א. ג. אבל אם הענפי האילן מכוונים כנגד האויר ^א שבין הסכך הכשר כשרה. הואיל וצל הכשר הוא מרובה מחמתה ולא משנה מה קדם.

ס. ^ו משמע אפי' לכתחלה יכול לעשות כן, ואף שאין מבטלין איסור לכתחילה, י"ל דקודם יו"ט שאינו אסור עדיין, נתקן. ועוד שמה שאין מבטלין איסור לכתחלה זה מדרבנן וזה רק במקום שנהנה כגון לאכול או להתחמם, אבל לקיים מצות סוכה מצוות לאו ליהנות ניתנו. כ"כ הב"ח בסוף הסימן בשם המרדכי. ט"ז ס"ק ב'.

ע. ^ו וסתם כאן שלא צריך לקוץ אותם אבל לדעת הרמב"ם צריך גם קציצה לפי שמחובר הוא חשוב ואינו דומה לשאר סכך פסול שהוא בטל ברוב. וע"כ ראוי לכתחילה לחוש לדעת הרמב"ם שבעינין שיקצוץ אותם ג"כ ואז מותר אפי' בלי נענוע אלא בטלים ברוב. כה"ח אות י"א. ואם הם קצוצים רק מעורין במקצת שאינם יכולים לחיות בטלים ברוב לסכך כשר. ב"ח.

פ. לפי הכלל דיש ויש הלכה כו"ש בתרא א"כ דעת מר"ן להחמיר כדעה זו, ורק בשעת הדחק יש להקל כדעה ראשונה. ולענין ברכה אין לברך כיון דאיכא פלוגתא.

צ. דאם האילן צלתו מרובה מחמתו בלאו הכי בכל ענין פסולה כמ"ש בדעה הראשונה.

ק. שאז האילן עושה צל והסכך הכשר שתחתיו מכוון לו כמאן דליאת דמיא והנשאר הוא חמתה מרובה מצילתה. כה"ח אות ט"ו.

ר. וכאן מהני אפי' אם אין הסוכה צילתה מרובה מחמתה בלא האילן, כ"כ הב"ח ובית מאיר, אבל המ"א בס"ק ד' כתב דלדעה זו דוקא כשהסוכה צלתה מרובה בלא האילן, וע"כ למעשה נכון להחמיר. כ"כ המ"ב בשער הציון אות ח'.

ש. אינו מדוקדק דאפי' ניכרים מותר כיון שצלתה מרובה מחמתה וכ"ה ברא"ש ובר"ן. מ"א ס"ק ד'.

ת. והיינו דוקא כשהסכך הכשר מרובה על הפסול, ואם היו מונחים זה לצד זה בלי עירוב אפי' אם הם מחצה על מחצה כשר דהלכה למשה מסיני היא אלא שא"א לצמצם יש לעשות קצת יותר בכשר. כה"ח אות י"ט.

א. ^ו ומיירי שאין בענפים במקום אחד ד' טפחים בסוכה גדולה, וג' טפחים בסוכה קטנה דאל"כ פוסלין הסוכה כמ"ש בסי' תרל"ב סעיף א'. שם אות כ'.

הגה: וה"ה אם הסכך הכשר הוא הרבה ^ב שגם אם ינטל מה שנגד ענפי האילן נשאר כשיעור כשרה ^ג.

או"ח סימן תרכח פ"א

עין משפט ד.ה.

א. סוכה תחת סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ^ד, והוא שהתחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות של העליונה ^ה אפי' ע"י הדחק ^ו, וצריך שיהיה בניהם עשרה טפחים אבל אם אין בניהם עשרה טפחים התחתונה כשרה אם היא מסוככת כהלכתה ^ז.

א. ב. אם התחתונה אינה מסוככת כהלכתה ונכשרת רק ע"י סכך העליונה צריך שלא יהיה סכך העליונה יותר מכ' אמה מהארץ ^ח.

ב. וצ"ל שהסכך הכשר שכנגד הענפים אין בו ד' טפחים במקום אחד דא"כ זה פוסל וכנ"ל באות הקודם.

ג. ומיירי שבעלים חמתם מרובה מצלתם דאל"כ הוי כסוכה תחת סוכה ופשוט הוא.

ד. משנה סוכה דף ט', דכתיב בסוכת חסר וא"ו ודרשו ולא בסוכה שתחת סוכה. והעליונה דכשרה מיירי שהיא בתוך כ' אמה, ויש להסתפק אם מן הארץ או מריצפת הסוכה העליונה, עיין מ"ב בביאור הלכה ובאחרונים.

ה. שאז ראויה לדירה. לבוש. והאדם יכול לשבת שם ולאכול סעודתו.

ו. היינו שקרקעיתה של העליונה מתנענעת כשמשמששים עליה. כ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה. מ"ב אות ג'. דבסוכה דירת עראי סגי. ט"ז ס"ק א'.

ז. היינו שצלתה מרובה מחמתה. מ"ב אות ו'. והתחתונה שכשרה אפי' אם העליונה גבוהה למעלה מעשרים אמה וצלתה מרובה מחמתה, דאין סכך העליונה סכך פסול כסכך אילן כיון שאין הפסול מחמת עצמו רק מחמת שיעור בגובה. ט"ז ס"ק ב'. מ"ב אות ז'.

ח. ואז אם היתה העליונה בעצמה צילתה מרובה מחמתה והתחתונה חמתה מרובה והם שניהם בתוך עשרים אף העליונה כשירה אם יכולה לקבל כרים וכסתות. מ"ב אות ז'.